

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkova ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nepriljubljenih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceni in dogovoru, davke posebej. Pošt. šte. 11.153. Telefon 3112

Preglejmo svoje vrste

Potrebno je medsebojno zblizanje članstva in močna stanovska organizacija, ki nas bo varovala eventualnih bodočih nepravil ter se borila v prid šole in za našo pravico.

((Ptujsko sresko društvo. — Učiteljski tovariš št. 18 od 28. novembra 1935.))

Take ugotovitve na zborovanjih sreskih učiteljskih društev so, ne samo razveseljive, marveč nujno potrebne. Nikoli ni dovolj poudarjena važnost stanovske organizacije, nikoli dovolj utrjena stanovska zavest. Vzgoja članstva v pravi stanovski zavesti spada namreč med glavne naloge stanovskega združenja, toliko bolj je to potrebno sedaj, ko je bilo vse državno uradništvo z znanimi uredbami o znižanju rodbinskih in draginskih doklad, materialno zelo prizadeto. Zaradi tega se je bilo bati, da si bo tudi učitelstvo hotelo prihraniti nekaj izdatkov z izstopom iz učiteljske stanovske organizacije. In kako je v naši organizaciji?

V nekaterih sreskih društvih je pričelo število članstva naraščati!

To razveseljivo dejstvo nas mora navdajati s popolnim zadovoljstvom, ker nam omogoča povsem miren pogled v bodočnost učiteljskega stanu in njegove stanovske organizacije.

Najtežje trenutke preživlja vsaka stanovska organizacija takrat, ko vodi borbo za materialne dobrine stanu, še posebej pa če ta borba ni dovedla do onih uspehov, ki jih članstvo pričakuje. Morda bi se celo kdo vprašal, zakaj najtežje trenutke? — Pogledmo le sedanje stanje učiteljskega stanu. Naši skupni prejemki so bili s 1. oktobrom 1935 znižani, a ne samo znatno, marveč pod eksistenčni minimum. Ni potrebno opisovanje razburjenja, ki je nastalo v naših vrstah, vsakdo je dobro občutil na lastni koži, kako težko je preboleti take velike izgube pri rednih dohodkih. Ako bi se v takem primeru pojavilo izstopanje iz stanovske organizacije, bi bilo to v škodo organizaciji in tudi v škodo vsega učiteljskega stanu. Kdo naj sicer nastopa v obrambo učitelstva, kdo naj povsem objektivno štiti šolstvo, ako ne obstoja močna, solidarna in s pravo stanovsko zavestjo članstva prepojena učiteljska organizacija. S tem, da je ostalo učitelstvo kljub težkim gmotnim prilikam zvesto svojemu stanovskemu združenju in so nekateri pristopili tudi na novo, je pokazalo, da je v ogromni večini učitelstva zelo močno razvita stanovska zavest, razumevanje podreditve osebnih interesov skupnim in zavest, da more le močna učiteljska organizacija ščititi naše pravice in voditi borbo za povratek naših izgubljenih moralnih in materialnih dobrin.

Kljub navedenim dejstvom pa je potrebno spregovoriti nekaj besed o stanovski zavesti med učitelstvom. Res je, da se je organizirano učitelstvo v sedanjih časih izkazalo močno v razumevanju pomena svojega lastnega združenja, a z druge strani moramo ugotoviti, da je tudi v dravski banovini še vedno precejšnje število takega učitelstva, ki stoji izven JUU in ne sodeluje v stanovski organizaciji. V primeru s celokupnim številom organiziranega učitelstva predstavlja to komaj nekaj nad 10 %, a tudi to je preveč.

Premisliti moramo, ali nismo morda vendarle sami krivi, da je tako znatno število učitelstva izven naše velike družine zbrane v JUU. Ali ne zadene krivda posameznika, ki dobro razume pomen, koristi in potrebe te skupne učiteljske organizacije? Ali smo vedno in ob vsaki priliki skušali vplivati na one, ki ni član naše velike družine, ki se ni pristopil kot član k učiteljskemu združenju, ker morda ni bil zadosti poučen o njegovem pomenu in namenu, o njegovem delu in smotru? Če si vedno, ko nam je dana prilika, da pridemo v pogovor z nečlanom, priključimo v spomin na vprašanje, tedaj bomo spoznali, da smo morda vendarle zamudili marsikatero priliko, ko bi lahko katerega tovariša(ico) prepričali o velikem pomenu naše stanovske organizacije.

Vsi, ki se zavedamo, da je mogoče doseči popolne uspehe za celokupen stan edino le v močni stanovski organizaciji, moramo stopiti v prve vrste glasnikov potrebe enotnega dela in enotnega nastopa prav vsega učitelstva, v borbi za skupne moralne in materialne dobrine, v prve vrste vzgojiteljev stanovske zavesti, da s tem pridobimo tudi one, ki stojijo še vedno izven naših vrst.

Res je, da so nas zadnji udarci dosegli pripravljeni. Vztrajanje v stanovski organizaciji je pokazalo, kako zelo je razvita stanovska zavest med učitelstvom, novo pristopanje v združene vrste nam kaže, da raste med nami zavest, da je le v močni in trdni stanovski zajednici mogoče doseči uspehe, za katere se bori učitelstvo in ki so nujno potrebni stanu, šoli in narodu.

Moč stanovske organizacije leži v njenem članstvu. Intelktualno močno in s pravo stanovsko zavestjo prepojeno učitelstvo,

združeno do zadnjega v svoji lastni zajednici more ustvarjati čuda.

Prestali smo mnoge udarce, a brez dvoma je, da bomo morali tudi v bodoče parirati še mnoge. In v vseh borbah bomo dosegli popolne uspehe le tedaj, če se bomo prav vsi

Okrog šole in prosvete na slovanskem severu

Velikomestni razvoj, kakor ga je deležna slovanska prestolnica Praga, že kaže svoj škodljiv vpliv na šolstvo. Šolska oblastva so se pričela namreč pritoževati, da ropot, ki ga povzroča promet v tem mestu, nagibajočem se že k milijonski edinici, silno moti pouk. Kako tudi ne, ko brne v območju posameznih šol velike Prage neštete tvornice, pod okni pa jim drdrazjo avti, avtobusi, tramvaji, vlaki, vozovi in bog vedi še kake druge ropotnice.

Da zavarujejo praški učiteljem in učencem živce in omogočijo miren pouk, je pričela zdaj razmišljati posebna komisija, kako bi ublažila prevelik šunder okrog šol. Kakor kažejo dosednji razgovori, bodo vse ceste okrog šol asfaltirali, za bodoče pa bodo pripravili nov gradbeni pravilnik, ki bo zahteval okrog šol mrtvo cono; v njej se ne bodo smele graditi ne večje delavnice, kaj pa šole tovarne.

V ČSR izumirajo analfabeti.

Znano nam je dejstvo, da spada Češko-slovaška med najbolj prosvitljene države vsega sveta, ki ima tudi najmanjši odstotek nepismenega prebivalstva. Vendar so še do poslednjih let beležila vojaška oblastva, da je vstopilo v armado vsako leto okrog 5000 regrutov, ki niso znali ne pisati ne čitati. Ko pa je prosvetno ministrstvo razširilo šolsko omrežje še prav posebno na vzhodnem delu republike, ki je dala največ nepismenih, je padlo število nepismenih regrutov že pod 2000 letno. Vojška oblastva, si prizadevajo na vse načine, da bi se še tudi večina teh privadila pisanja in branja. Na delo so poklicali osnovnošolsko učitelstvo, ki prireja po vojašnicah analfabetske tečaje. Končni rezultati so prav lepi: 85 % nepismenih regrutov se je privadilo pismu in knjigi.

Ostalih 15 % analfabetov pa se zaradi duševnih motenj nikakor ni moglo privaditi čitanja in pisanja. Zdaj bodo oddajali šolanje teh v roke strokovnemu učitelstvu. Kajti vojaška uprava želi, da povsem pobije analfabetstvo med tistimi, ki zapuščajo kasarno. Prav posebno odlično spričevalo pa je za našo bratsko republiko dejstvo, da žrtvuje vojno ministrstvo 6 in pol milijona Kč vsako leto v izobraževalne in vzgojne namene v armadi. V vojašnicah imajo na razpolago časopise in leposlovne knjige. Za vojake prireajo večerne tečaje, vojaki pa obiskujejo tudi gledališča in predavanja. Gredo tudi v kine in na ekskurzije. Prav posebno pa si prizadevajo, da izobrazijo regrute iz kmetijskih pokrajin v smotrnem gospodarstvu. To leto je posečalo kmetijske tečaje nad 2000 vojakov. Pač lep dokaz kako se lahko spopolnjujeta meč in knjiga.

Mladina bolj zdrava.

»Metropress« — poročevalska agencija javlja, da je zdravstveno stanje pri praški mladini bolj ugodno kakor v prejšnjih letih. Zlasti še, če se primerjajo letošnji podatki s poročili iz prejšnjih desetletij. Zboljšanje zdravstvenega stanja gre na račun smotrne skrbi za mladino: šolske poliklinike, letovišča, taborenja, telovadba in drugo. Številne ustanove skrbe za zdravje šolske mladine pa tudi njih učitelstva.

Poljaki tonejo v nemškem morju.

Germanofilska politika polkovnika Becka, poljskega zunanjega ministra, ki je preokrenil najmočnejšo slovansko državo iz slovanske smeri, rodi žalostne uspehe. Kljub pogodbi, ki jo imata obe državi, Poljska in Nemčija, nima 150.000 Poljakov zaposlenih v Vestfaliji prav nobene šole za poljsko mladino v nemških rudarskih revirjih. Mladina se uči materinskega jezika le v družini, kajti delajo nemška oblastva silne težkoče tudi tistim, ki hočejo ustanavljati poljske šole ali poljske tečaje za materinsčino. Poljski mladi rod tone naglo v nemškem morju, ker nima okrog sebe nikake inteligence; nima učitelja, niti domačih duhovnikov nimajo. Dušebrižnikov opravljajo nemški duhovniki, ki so večji le malo poljsčine; ti pa so seveda tudi med najhujšimi raznarodovalci vestfalskih Poljakov. Poljaki v domačiji so dozdaj opazovali te strahote nad lastnimi rojaki po zgledu ptičja noja. Zdaj pa se že pojavljajo prvi korajžni glasovi, ki zahtevajo preokret: proč od nemške politike in nazaj k bratom Slovanom.

Dom znanosti v Lenjingradu.

V Lenjingradu so otvorili te dni Znanstveni dom, ki je namenjen predvsem šolski mladini in posetom posameznih razredov. To je nekak osrednji mestni kabinet za učila.

združeni v močni stanovski organizaciji, bori rami ob rami za svoje pravice.

Preglejmo torej svoje vrste in skrbimo za porast članstva v vseh sreskih društvih, delajmo na to, da bo prav vse učitelstvo združeno v svoji stanovski organizaciji! —ž.

VSEBINA:

Preglejmo svoje vrste.

Za revizijo uredbe o znižanju uradnih plač. V devetem letu po maturi — brezposelni. Prvi kongres Jugoslovanske Unije za zaščito dece.

LISTEK: Dr. Tomaž Romih.

Splošne vesti. — Listi o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Stanovska organizacija JUU. — Inozemsko šolstvo in učitelstvo. — Novosti na knjižnem trgu.

Števa tudi pridobitve drugih narodov. Tako n. pr. najnovejšo teorijo Francoza Leona Lounata, člana francoskega astronomskega društva, ki trdi, da se vesemirje širi. Hipotezi francoskega znanstvenika so se priključili že tudi ameriški učenjaki. Tihi zvezdogledi, ki jim je obrnjen pogled daleč od naših malenkostnih vsakdanjosti so že zračnili najbolj čudne zadeve. Predstavljajmo si naglico Magelonovega ozvezdja, ki je oddaljeno od naše zemlje samo 50.000 svetlobnih let, pa beži od nas s hitrostjo okrog 300 km na sekundo v raztezajoče se vesemirje. Vse te zanimivosti prikazujejo v edinstvenem osrednjem poučnem kabinetu lenjingraskim in okoliškim šolam. —nč—

Vsem članicam in članom želi

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

JUU — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani

DRŽAVLJANSKA ENAKOPRAVNOST IN SVOBODA.

Od bodoče demokracije zahtevamo popolno zaščito in upoštevanje državljanskih pravic in svobode učitelstva.

Edino pravo pot za pravilno reševanje strokovnih problemov vidimo v sodelovanju stanov pri reševanju javnih vprašanj. Zato smatramo za potrebno, da se organizirajo strokovna združenja, da bi mogli vsi stanovski sodelovat pri reševanju nacionalno stanovskih problemov. S tem bi se vse stroke, kot temeljni činitelji izkoristile v nacionalnem in državnem življenju.

V tej smeri hočemo okrepiti položaj in vpliv združenja, da ga bosta morali javnost

in oblast brezpogojno priznavati in upoštevati kot edinega legitimnega predstavnika vsega stanu. Iz tega razloga je združenje za svoje delo moralno odgovorno ne samo članstvu, marveč celokupnemu stanu, narodu in državi.

Za popolno upoštevanje strokovnega in stanovskega mišljenja pri reševanju šolskih in prosvetnih vprašanj zahtevamo, da naj bo učitelstvo zastopano v vseh javnih ustanovah, od šolskega odbora, občine, banovine do narodnega predstavništva in senata.

Iz »Deklaracije« o smeri stanovske politike Jugoslovanskega učiteljskega združenja, objavljene v »Učiteljskem tovarišu« št. 5, od 29. avgusta 1935.

„Kaj mislite, da po novih postavah učitelj ni več služabnik? Še zmerom je služabnik in hlapec, bolj vprežen in bolj vklenjen, nego najmlajši hlapec pri gruntarju.“

Ivan Cankar,

Zbrani spisi, 9. zvezek, stran 94.

(Martin Kačur).

Vesele božične praznike in srečno novo leto!

UČITELJSKA TISKARNA IN KNJIGARNA v Ljubljani in podružnica v Mariboru

Prvi kongres Jugoslovanske Unije za zaščito dece

(Konec.)

G. dr. Niketić (asistent bolnice za duševne bolezni — Vrabče, Zagreb) je referiral o temi: Duševno in živčne bolezni roditeljev in potomstvo. — Za večino živčnih bolezni še ni znan vzrok in ne lek. Pojav duša in telo še nista razjasnjena za medicino. Dejstvo pa je, da so odnosi duše in telesa medsebojno močno povezani. Živčne in duševne bolezni, so bolezni celega človeka. Človek je sinteza nasledstvenih stvari in

okolice. Vse to pa ni nič stalnega, marveč se vedno izpreminja. Biopsihološki eksperimenti so dognali, da procent raste, če sta duševno bolna oče in mati. Ti eksperimenti se sicer niso povsem obnesli. Bolj se je obnesla statistika. Ako sta bolna oboje, je možnost duševno bolnega potomstva 40—50 % na. Če pa je duševno bolan en sam, je samo 9—12 % možnosti. Zaradi še ne popolnoma in zanesljivo izvedenih eksperimentov ne moremo